

Beroepscode

BOND

cnv Publieke Zaak

ABVAKABO **FNV**

Verpleging en verzorging

Inleiding

Wat is een beroepscode?

Een beroepscode bevat ethische en praktische normen en waarden van het beroep. Omdat verpleegkundigen en verzorgenden een belangrijke plaats hebben in de gezondheidszorg, is een beroepscode essentieel. ABVAKABO FNV en CNV Publieke Zaak ontwikkelden samen deze beroepscode. Een beroepscode is in eerste instantie voor de beroepsgroep zelf en maakt duidelijk wat er van de beroepsgroep verwacht kan worden.

In een beroepscode staat hoe je je als beroepsbeoefenaar hoort te gedragen. Daarnaast biedt de code houvast bij het handelen en het gedrag tijdens het uitoefenen van het beroep. De code beschrijft niet in detail hoe je moet handelen en biedt voldoende ruimte voor persoonlijke afwegingen. Het terrein waarop verpleegkundigen en verzorgenden actief zijn, is zeer verschillend. Je moet de beroepscode dan ook vertalen naar je eigen situatie. Door de code is het mogelijk beslissingen te nemen die goed aansluiten op de eigen morele overtuiging van de professionele verpleegkundige/verzorgende. Zodra de verpleegkundige/verzorgende beslissingen neemt die afwijken van de in de code genoemde normen, dan kunnen collega's haar hierop aanspreken.

Behalve voor jezelf, is de beroepscode ook een houvast voor zorgvragers en andere disciplines. Andere beroepsbeoefenaren en (potentiële) zorgvragers krijgen inzicht in de waarden en normen die binnen de beroepsgroep gebruikelijk zijn. Door de beroepscode wordt de kwaliteit in de zorg gewaarborgd. De code heeft een preventieve functie om ongewenst gedrag, dat het aanzien van het beroep kan schaden, te voorkomen.

Voor wie is de beroepscode?

De beroepscode Verpleging en verzorging is bedoeld voor alle verpleegkundigen en verzorgenden, helpenden en zorghulpverleners. Ook zij die nog in opleiding zijn, moeten zich aan de beroepscode houden. Als 'verzamelnaam' wordt in deze beroepscode kortweg 'verpleegkundige/verzorgende' gebruikt.

Verplegen

De verpleegkundige ondersteunt en beïnvloedt beroepsmatig de vermogens van de zorgvrager bij feitelijke of potentiële reacties op gezondheids- en/of daaraan gerelateerde bestaansproblemen en op behandeling en therapie, om het evenwicht tussen draaglast en draagkracht te handhaven of te herstellen. (Leistra e.a. 1999)

Verzorgen

De verzorgende stimuleert, ondersteunt, biedt compensatie bij niet toereikende zelfredzaamheid op lichamelijk en psychosociaal gebied. Doel is een optimaal niveau van functionele autonomie en kwaliteit van leven van de zorgvrager realiseren ten aanzien van gezondheid, woon/leefomgeving, participatie en mentaal welbevinden. (Arcare e.a. 2005)

Beroepsprofiel en beroepscode

De beroepscode hangt samen met het beroepsprofiel van verpleegkundigen, verzorgenden en helpenden. Een beroepsprofiel beschrijft de beroepsactiviteiten zoals die in de praktijk worden uitgevoerd. Het profiel geeft de eisen weer, waaraan iemand moet voldoen en maakt duidelijk wat een beroepsbeoefenaar moet kennen, kunnen en weten. In de beroepscode is de belofte tot geheimhouding opgenomen die de verpleegkundige/verzorgende aflegt bij de diploma-uitreiking. Het beroepsprofiel en de beroepscode vullen elkaar aan. Een beroepsprofiel zegt iets over taak- en functie-inhoud en de beroepscode over hoe je je als beroepsbeoefenaar moet gedragen.

De beroepscode en rechtspraak

De beroepscode kan als richtlijn fungeren bij de beoordeling wat van een beroepsbeoefenaar verwacht mag worden. Er staat in wat binnen de beroepsgroep algemeen geaccepteerd is. In procedures waarin verpleegkundigen/verzorgenden ter verantwoording worden geroepen, moet het handelen getoetst worden aan de beroepscode. De beroepscode kan in vier soorten recht een rol spelen: het tuchtrecht (alleen verpleegkundigen), het strafrecht, het civiel recht en het klachtrecht.

Geschiedenis

De International Council of Nurses (ICN) heeft in 1953 een code opgesteld die de verhouding tussen verpleegkundigen en verzorgenden onderling en de relatie tussen de zorgvrager en anderen voorschrijft. Deze ICN-code is gebruikt als basis voor de beroepscode van ABVAKABO FNV en CNV Publieke Zaak in 1996. In 2006 is de code herzien en bijgesteld.

De beroepscode

1. Uitgangspunten met betrekking tot de beroepsuitoefening

- 1.1 De verpleegkundige/verzorgende is verantwoordelijk voor haar eigen handelen, bejegening en gedrag.
- 1.2 De verpleegkundige/verzorgende verleent zorg aan de zorgvrager, ongeacht zijn levensbeschouwing, waarden, normen, en gewoontes. Zij benadert de zorgvrager met respect.
- 1.3 De verpleegkundige/verzorgende is verplicht om alles geheim te houden wat haar in vertrouwen is verteld. Zij begrijpt zonder woorden wanneer iets vertrouwelijk is.
- 1.4 De verpleegkundige/verzorgende informeert de zorgvrager over zijn rechten en plichten. Daarbij houdt zij rekening met relevante wetgeving, maatschappelijke, culturele en beroepsmatige inzichten.
- 1.5 De verpleegkundige/verzorgende beschikt over de deskundigheid die nodig is voor een verantwoorde en adequate beroepsuitoefening en bewaakt, bevordert en onderhoudt haar deskundigheid.
- 1.6 De verpleegkundige/verzorgende neemt initiatieven en ondersteunt activiteiten ter bevordering van de ontwikkeling van het beroep.

Toelichting

- Nederland heeft een multiculturele samenleving. Verschillende groepen hebben hun eigen normen en waarden. Dit kan gevolgen hebben voor de zorgvraag.
- De beroepscode bevat geheimhoudingsplicht. De verpleegkundige/verzorgende houdt informatie die zij tijdens haar werk krijgt, geheim voor derden die niet beroepsmatig betrokken zijn bij de zorgvrager. De geheimhoudingsplicht kan de verpleegkundige/verzorgende voor een dilemma plaatsen, omdat het consequenties kan hebben voor de zorgverlening. Houdt de zorgvrager vol dat het vertrouwelijk is, dan zal de verpleegkundige/verzorgende de zorgvrager meedelen, dat vanwege de consequenties, zij dit beroepsmatig vertrouwelijk moet bespreken met belanghebbenden.

- Er geldt een aangifteplicht als er een vermoeden voor een besmettelijke ziekte bestaat. In een dergelijke situatie wordt de geheimhoudingsplicht verbroken.
- In situaties waarin de zorgvrager een gevaar voor zichzelf of voor zijn omgeving is of wanneer de openbare orde wordt bedreigd, treedt de wet BOPZ in werking.

2. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de zorgvrager

- 2.1 De verpleegkundige/verzorgende is samen met de zorgvrager verantwoordelijk voor het plannen, coördineren, bewaken, uitvoeren, evalueren en bijstellen van de afgesproken zorg.
- 2.2 Verpleegkundige/verzorgende maakt zich niet schuldig aan machtsmisbruik, intimidatie en ongewenste intimiteiten.
- 2.3 De verpleegkundige/verzorgende gaat geen intieme of persoonlijke relatie met de zorgvrager aan.
- 2.4 De verpleegkundige/verzorgende neemt geen persoonlijke giften en of geschenken aan.
- 2.5 De verpleegkundige/verzorgende, die op basis van haar levensovertuiging en/of geweten bezwaren heeft om de zorgverlening uit te voeren draagt de zorg over aan collega's of derden.

Toelichting

- De beroepscode geeft aan dat wanneer de verpleegkundige/verzorgende bezwaar heeft mee te werken aan bepaalde handelingen, de zorgvraag overgedragen kan worden aan bijvoorbeeld een collega of de leidinggevende.
- De verpleegkundige/verzorgende kiest geen werkplek waar zij bij voorbaat al kan inschatten, dat zij voor dilemma's komt te staan. Als je tegen abortus bent, ga je niet in een abortuskliniek werken.

3. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot collega's en anderen

- 3.1 De verpleegkundige/verzorgende heeft een kritische houding naar zichzelf, collega's en andere beroepsbeoefenaren. Geeft en vraagt feedback op het eigen functioneren en dat van de ander.
- 3.2 De verpleegkundige/verzorgende, die bij collega's of andere beroepsbeoefenaren gedrag bemerkt waarmee de zorgvrager schade kan worden

toegebracht, neemt maatregelen ter bescherming van de zorgvrager om nadelige gevolgen te voorkomen.

- 3.3 De verpleegkundige/verzorgende ondersteunt de activiteiten van haar beroepsgroep om voorwaarden te scheppen voor een goede beroepsuitoefening.
- 3.4 De verpleegkundige/verzorgende draagt, als lid van een vak- of beroepsorganisatie, bij aan het totstandkomen en behouden van goede beroepsuitoefening, met betrekking tot beroepsinhoud, arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden.

Toelichting

- Wanneer de verpleegkundige/verzorgende veranderingen in gedrag bij een collega signaleert, maakt zij dit bespreekbaar. Zij geeft raad en advies over het beroepsmatig functioneren.
- Het behoort tot de professionaliteit van de verpleegkundige/verzorgende, dat zij lid is van een vak- of beroepsorganisatie. Organiseren maakt de vak- en beroepsorganisaties sterk, waardoor de professionaliteit van de beroepsgroep wordt versterkt.

4. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de maatschappij

- 4.1 De verpleegkundige/verzorgende houdt in haar beroepsuitoefening rekening met een verantwoorde verdeling van middelen en de bescherming van het milieu.
- 4.2 De verpleegkundige/verzorgende neemt actie met betrekking tot gezondheidsbevorderende en bedreigende factoren en draagt bij aan de ontwikkeling van nieuwe inzichten.
- 4.3 De verpleegkundige/verzorgende neemt als individu of groep actie om de kwaliteit van zorg te bewaken, te bevorderen en te behouden.

Toelichting

De verpleegkundige/verzorgende heeft een brede verantwoordelijkheid. Er moet zorg zijn voor de bescherming van het milieu. De verpleegkundige/verzorgende maakt verantwoord gebruik van middelen.

